

ZPRÁVY Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Konference doktorandů katedry mezinárodního a evropského práva PrF MU v Brně

Zdeněk Kapitán*

Katedra mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně uspořádala dne 12. 1. 2004 konferenci studentů doktorských studijních programů mezinárodního práva soukromého a evropského práva. Program konference byl rozdělen do dvou tematických bloků, kdy první blok byl věnován problematice řešení sporů s mezinárodním prvkem, zatímco předmětem druhého bloku byly otázky spojené s integrací ČR do EU.

Konferenci zahájila doc. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc. (KMEP PrF MU v Brně), která v úvodu poukázala na potřebu pravidelného setkávání odborné veřejnosti zabývající se problematikou mezinárodního práva soukromého a procesního, která je stále silnější vzhledem k dynamickému vývoji pozitivně právní i nestátní regulace vztahů s mezinárodním prvkem. Následně se věnovala i moderování prvního bloku konfe-

* JUDr. Zdeněk Kapitán, Katedra mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

rence, a metodického vedení diskusí věnovaných předneseným příspěvkům.

První blok byl z velké části věnován otázkám spojeným s řešením sporů vznikajících v rámci mezinárodních obchodních transakcí, výjimkou bylo pouze vystoupení Mgr. Petra Sedláka, jenž přednesl příspěvek zaměřený na otázku mezinárodního osvojení, a to jak z hlediska platných mezinárodních i vnitrostátních pramenů práva, tak i z hlediska aktuálních problémů spojených s osvojením do ciziny, spojených se sémantickou mnohoznačností tohoto právního institutu. Poskytl rovněž stručný nástin vývoje úpravy mezinárodního osvojení od r. 1989 do současnosti. Mgr. Petr Žídek poté vystoupil s příspěvkem upozorňujícím na některé závažné důsledky spojené s dvojným možným výkladem čl. 50 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Vídeňská úmluva), který pojednává o nárocích kupujících v případě vadného plnění, a uvedl, jakým způsobem je tento problém řešen v judikatuře vybraných zemí s ohledem na nutnost mezinárodně jednotného výkladu ustanovení Úmluvy. Zejména se věnoval otázce mechanismů stanovení výše slevy z kupní ceny. Procesní problematikou se zabýval Mgr. David Sehnálek, který poukázal na značnou mezerovitost právní úpravy vzhledem k pojmu „místo konání rozhodčího řízení“, a to zejména v případech stále častěji realizované elektronické či on-line arbitráže, tedy arbitráže konané prostřednictvím internetové sítě, bez fyzické přítomnosti sporných stran a rozhodců v jednom místě, čili bez možnosti jednoznačného určení „státní příslušnosti“ vydaného rozhodčího nálezu. Mezinárodní obchodní arbitráž se zabývala i Mgr. Miluše Gonsorčíková ve svém příspěvku zaměřeném na postavení státu jakožto procesní strany v rozhodčím řízení s mezinárodním prvkem. Zvláště důkladně analyzovala otázku procesní a následně i exekuční imunity státu jakožto suverénního subjektu, a to jak z pohledu současných teoretických koncepcí, tak i z pohledu relevantní rozhodčí judikatury, zabývala se rolí ICSID v realizaci mezinárodních investičních programů, a neopomenula ani další aspekty této složité problematiky. Mezinárodní obchodní arbitráž se věnoval rovněž JUDr. Karel Střelec v příspěvku zaměřeném na otázku subjektivní závaznosti rozhodčí doložky. Kriticky se po teoretické stránce zabýval francouzskou doktrínou „skupin společností“, jež z příslušnosti obchodní společnosti k určitému koncernu dovozuje možnost rozšíření závaznosti rozhodčí doložky, obsažené ve smlouvě podepsané pouze touto jedinou společností, na všechny ostatní společnosti tvořící koncern. Rovněž vyhodnotil možnosti uznání a výkonu případných rozhodčích nálezů založených na této doktríně v ČR. První blok uzavřel Mgr. Jiří Valdhans příspěvkem zaměřeným na dopady aplikace Směrnice č. 2000/35, o boji s opožděným placením v obchodním styku, na právní regulaci délky platebních lhůt v obchodních závazkových vztazích. Upozornil na rizika vyplývající z jejího možného nadužívání, zabýval se i nedostatečným právně-

teoretickým základem směrnicí konstruovaných odpovědnostních vztahů, a rovněž zmínil oprávnění soudně se domáhat revize ustanovení smluv týkajících se délky platebních lhůt, jež svědčí nejen oběma smluvním stranám, ale i třetím subjektům, kupříkladu zájmovým svazům obchodníků, a to i proti vůli obou smluvních stran.

Druhý tematický blok zahájil, a jeho moderování se ujal doc. JUDr. Vladimír Týč, CSc. (KMEP PrF MU v Brně). Rovněž poukázal na neustálý vývoj právního prostředí v rámci EU, a zdůraznil potřebu kontinuálního sdělování si poznatků mezi vědeckými pracovníky zabývajícími se právem EU.

V prvním příspěvku se Mgr. Valentín Foltýn zabýval uplatněním institutu prejudiciálního řízení v podmínkách právního řádu ČR po vstupu ČR do EU. Poté co rozebral účel a možnosti využití prejudiciálního řízení před Evropským soudním dvorem pokud jde o interpretaci práva EU, zabýval se detailně pojmem soudní orgán dle čl. 234 smlouvy ES v podmínkách českého právního řádu, zejména s ohledem na možnost subsumovat pod rozsah uvedeného pojmu nikoliv pouze orgány soudní, ale i orgány správní, což by umožnilo spolupráci s ESD při výkladu práva EU kromě soudů i orgánům výkonné moci. V následujícím příspěvku na předešlé téma navázal JUDr. Mojmír Ježek, jenž se zaměřil na úlohu českého advokáta v řízení o předběžné otázce. Úlohu advokáta spatřuje v posuzování, zda konkrétní právní případ má vztah k právu EU, a zda je k jeho posouzení nezbytné, aby soud v souladu s čl. 234 SES předložil vznesenou předběžnou otázku soudu Společenství. V závislosti na tom musí být advokát schopen fundované právní argumentace, včetně argumentace právem EU, která účinně ochrání práva a oprávněné zájmy klienta. Poté Mgr. Radim Charvát obrátil pozornost na problematiku ochranných známek v rámci práva EU (komunitárních ochranných známek), a na obtíže, které mohou po vstupu ČR do EU vzniknout z důvodu kolizní existence totožných či zaměnitelných ochranných známek komunitárních a národních. Uvedl, že se jedná o první problém svého druhu, neboť v důsledku poměrně krátké existence komunitární ochranné známky se dosud přistoupiť státy nikdy s touto otázkou nesetkaly. V dalším příspěvku JUDr. Jiří Grygar analyzoval pojem práva na dobrou správu, zabýval se jeho původem a cíli. Provedl rozbor jeho pozitivně-právního vyjádření podle článku 41 Charty základních práv EU, a věnoval se vztahu tohoto práva k obecným právním principům a k primárnímu právu Společenství. Nakonec uvedl rozbor prvků práva na dobrou správu dle výčtu článku 41 Charty. Odlišnou kapitolu otevřel Mgr. Miroslav Jurman, který auditorium seznámil s právními problémy souvisejícími se zapojením České republiky do Schengenského prostoru. Vzhledem k vyššímu stupni obecného povědomí o této problematice se nemusel příliš věnovat teoretickým otázkám, a pozornost směřoval spíše k praktickým aspektům schengenzace ČR,

zejména pak otázce ošetření vnějších hranic, a s tím související harmonizací postupu ČR s ostatními kandidátskými státy v procesu začlenění do Schengenského prostoru. Následující příspěvek přednesený Mgr. Růženou Sklenářovou se zaměřil na evropskou justiční síť jako jeden z rozměrů evropského justičního prostoru. Autorka nejprve nastínila vývoj justiční spolupráce v EU, přičemž se zaměřila na Evropskou justiční síť pro věci občanské a obchodní, jež je vytvářena na základě úzké spolupráce mezi Komisí a členskými státy, a má za účel usnadnit soudní spolupráci mezi členskými státy v dané oblasti. V posledním příspěvku se JUDr. Pavla Valečková věnovala problematice sporů z obchodních vztahů mezi českými subjekty a zahraničními právními osobami podnikajícími v ČR, jejichž vyšší četnost lze předpokládat vzhledem k volnému pohybu osob v rámci EU. Nejprve se zabývala možnými formami podnikání zahraničních právnických osob v ČR, a to jak z pohledu vnitrostátního práva, tak i z pohledu relevantní judikatury Evropského soudního dvora, a poté i problematikou pravo-

moci a příslušnosti soudů k řešení sporů z obchodních vztahů s těmito osobami, opět dle vnitrostátních procesních předpisů i dle komunitární úpravy zosobněné v nařízení Rady č. 44/2001 o soudní pravomoci a uznání a výkonu rozhodnutí v civilních a obchodních věcech.

Konferenci lze bez nadsázky považovat za úspěšnou, zejména s ohledem na živé diskuse, které následovaly jednotlivé bloky, a při kterých si účastníci jednak sdělovali své dosavadní zkušenosti s jednotlivými analyzovanými problémy, jednak se s vysokou odborností vyjadřovali k možnostem úpravy problematických otázek *de lege ferenda*. Nezbyvá než vyjádřit přání, aby se konání takových konferencí stalo tradicí, v rámci které se jejich úroveň bude stále zvyšovat.

Veškeré příspěvky pronesené na konferenci budou zařazeny do elektronického sborníku a budou přístupné na CD. Rovněž je záměrem KMEP PrF MU v Brně zpřístupnit tyto texty on-line na webových stránkách katedry.